

**Sinteza propunerilor și obiecțiilor
la proiectul hotărârii de Guvern privind aprobarea Nomenclatorului expertizelor judiciare**

№	Organele care au înaintat propuneri sau obiecții	Conținutul obiecției sau propunerii	Opinia Ministerului Justiției
1.	Ministerul Economiei	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
2.	Ministerul Sănătății	Susține proiectul, fără obiecții și propuneri.	
3.	Ministerul Finanțelor	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
4.	Ministerul Apărării	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
5.	Procuratura Generală	Susține proiectul, fără obiecții și propuneri.	
6.	Serviciul de informații și securitate	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
7.	Direcția Justiției a Găgăuziei	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
8.	Ministerul Afacerilor Interne	La proiectul hotărârii Guvernului, la pct. 1, sintagma „anexei nr. 1” se va exclude, întrucât proiectul prevede o singură anexă, numerotarea acesteia fiind inoportună.	Se acceptă.
		La proiectul anexei, domeniul „CRIMINALISTIC TRADIȚIONAL”, genul expertizei judiciare „1. Expertiza dactiloscopică”, specialitatea expertizei judiciare „1.01. Examinarea amprentelor digitale, palmare și plantare”, rubrica „Posibilitățile expertizei”, conținutul inserat la ultimul alineat se va revizui în contextul art. 46 alin. (2) al Legii nr. 317-XVI din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, care prevede că conținutul proiectului se expune în limbă simplă, clară și concisă, pentru a se exclude orice echivoc. Nu se admite folosirea arhaismelor.	Se acceptă.

		<p>Urmare examinării suplimentare a proiectului hotărîrii Guvernului privind aprobarea Nomenclatorului expertizelor judiciare, Ministerul Afacerilor Interne prezintă completări la avizul nr. 22/2081 din 15 septembrie 2016.</p> <p>În acest fel, sînt propuse modificări de comasare a punctelor din rubrica „Specialitatea expertizei judiciare” și anume:</p> <p>-la domeniul „Chimico-criminalistic”, pct. 11.01.01, 11.01.02 și 11.01.01.03 într-un singur punct 11.01. „Examinarea substanțelor narcotice, psihotrope și precursorilor lor”;</p> <p>-la același domeniu, pct. 11.09, 11.10 și 11.11 într-un singur punct 11.09. „Examinarea criminalistică a lichidelor ce conțin alcool”;</p> <p>-la domeniul „Inginero-tehnic”, pct. 19.01, 19.02 și 19.03 într-un singur punct 19.01. „Examinarea tehnologiilor informaționale”.</p> <p>Modificările operate sunt prezentate în anexă fiind inserate cu caracterul „<i>Bold</i>”.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Separarea pe subpuncte aduce un plus de claritate în scopurile și semnificația fiecărei specialități de expertiză.</p> <p>Avînd în vedere numărul mare de expertize atît în domeniul examinării substanțelor narcotice și psihotrope de origine vegetală, dar și examinării substanțelor narcotice, psihotrope de origine sintetică, a formelor medicamentoase și a produselor farmaceutice este necesară diferențierea acestor domenii pentru a oferi posibilitatea instruirii experților judiciari în ambele domenii, și a avea în sistemul expertizei judiciare cadre calificate. Aceasta nu exclude posibilitatea calificării persoanelor în ambele domenii.</p>
9.	Centrul Național Anticorupție	<p>Astfel, Nomenclatorul expertizelor judiciare trebuie să pună în valoare scopul și obiectivele fiecărui tip de expertiză în parte, fiind redade sub o formă simplistă și concisă. În acest sens, menționăm că compartimentul VII. Medico-legal la unele subpoziții este incomplet și urmează a fi completat cu formulările de rigoare.</p>	Se acceptă.
		<p>Întrucît este inutilă repetarea denumirii compartimentului în denumirea unei subpoziții, considerăm oportun ca poziția 22 „Expertiza medico-legală” să fie completată cu sintagma „a cadavrelor, părților de cadavre umane”.</p>	Se acceptă.
		<p>De asemenea, poziția 22.02 „Expertiza persoanelor” urmează a fi reformulată cu următorul conținut „Expertiza medico-legală a persoanelor” și redată sub poziția 23.</p>	Se acceptă.

		Totodată, este necesar ca poziția 22.03 în ordine crescătoare să treacă în poziția 24 cu următorul conținut „Expertiza medico-legală în baza documentelor medicale”. În consecință, urmează a fi modificate în continuare în ordine crescătoare toate pozițiile și subpozițiile de la Compartimentul VII, conform anexei.	Se acceptă.
10.	Centrul Național de Expertize Judiciare	<p>I. La Nota informativă – nu sunt propuneri;</p> <p>II. La Nomenclator:</p> <p>1. De redactat compartimentul VII „Expertiza medico-legal, după cum urmează: “VII. MEDICO – LEGAL: 22. Expertiza medico-legală a cadavrelor, părților de cadavre umane 23. Expertiza medico-legală a persoanelor 24. Expertiza medico-legală în baza documentelor medicale”</p> <p>2. De completat Nomenclatorul cu poziția 25.06. Expertiza medico-criminalistică a ADN: SCOP: Cerceatarea obiectelor biologice de natură umană în vederea identificării și comparării profilurilor genetice. PROBLEME REZOLVATE: Identificarea persoanelor în baza comparației profilurilor genetice</p> <p>3. De modificat în continuare cifrele în ordine crescândă.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Nu se acceptă. “Expertiza medico-criminalistică a ADN” este o specie a genului “Expertiza genetică”, inclusă în proiect.</p> <p>Se acceptă.</p>
11.	Institutul de Reforme Penale	În aceeași ordine de idei, ținem să specificăm evoluția teoriei privind conceptul de discernământ în literatura de specialitate, ce relevă că expertiza medico-legală psihiatrică nu mai este singura metodă validă de evaluare și stabilire a discernământului unei persoane în raport cu o faptă concretă. Practica expertizei judiciare mondiale cu privire la tratamentul judiciar și execuțional-penal recomandat la nivel internațional pentru persoanele aflate la vârsta minorității denotă sensibilitatea evaluării stadiului de dezvoltare psihică a minorului, acest proces necesitând un demers care să surprindă nivelul de conștiință și de maturitate al persoanei, față de care nici caracterul restrictiv și limitativ al criteriilor de vârsta stabilite aprioric de lege nu pot avea în mod eficient argumente obiective pentru aprecierea nivelului discernământului persoanei care în general nu prezintă tulburări mintale. Capacitatea psihică a persoanei se manifestă astfel ca un concept distinct, care nu poate fi evaluat în mod obiectiv numai prin metode și instrumente medicale psihiatrice , astfel că, în cazul lipsei unei tulburări mintale, expertiza cu privire la stabilirea discernământului minorului își pierde caracterul medical, taportându-se în mod firesc la metodele și tehnicile de evaluare psihologică. Mai mult, în cazul minorilor, examinarea medico-legală psihiatrică de multe ori	<p>Se acceptă parțial. Exprimăm dezacordul față de partea avizului în care se stipulează, că discernământul "minorului" decade din aria psihiatriei legale și trebuie plasat în exclusivitate în competența psihologului. Pornind de la părerea unanim acceptată că "discernământul cronologic - de vîrstă" nu este obiectul de studii, el este reglementat imperativ de cadrul legal al fiecărei țări, iar "discernământul psihic" este o categorie medicală, ce ține de competența științelor antropologice. Prezența sau absența</p>

	<p>trebuie evitată, deoarece poate constitui un abuz, odată ce aceștia se află în plin proces de maturizare intelectuală și socio-afectivă.</p> <p>Totodată, discernopatia ca rezultat al afectării discernământului succedat de o percepere incorectă a realității, precum și cu pierderea capacității de a o reflecta corect și a judeca logic o situație prin incapacitatea de a alege între mai multe variante de comportament, reprezintă o realitate în plus pentru expertiza judiciară psihologică, a cărei obiectiv principal este în fond stabilirea unei corelații între starea psihică, actul antisocial comis și rezultatul acestuia în faza stabilirii discernământului în săvârșirea faptei.</p> <p>În vederea optimizării ariei de expertiză psihologică judiciară, ținem să propunem completarea paragrafului destinat problemelor rezolvate în domeniile expertizei psihologice în cauze civile și penale după cum urmează:</p> <p>VI. Expertiză psihologico-judiciară</p> <p>21. Expertiză psihologică:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stabilirea tipului de atașament al copilului față de membrii familiei și a nivelului de maturizare socio-afectivă în procesul de stabilire a tutelei; - Evaluarea și stabilirea calității relației copilului cu tutorii, adoptatorii sau alte persoane de suport; - Asistența psihologică la audierea participanților în procesul judiciar; - Consiliere psihologică și intervenție de specialitate la solicitarea instanței sau a părinților; - Întocmirea rapoartelor de expertiză psihologică. <p>VIII. Psihiatrico-Legal</p> <p>26. Expertiza psihologică:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evaluarea și stabilirea nivelului dezvoltării proceselor cognitive, volitive, afective, emoționale și starea psihică prezentă în absența maladiei mentale la adulți și minori, în funcție de particularitățile de vârstă; - Evaluarea etiologiei patternurilor comportamentali disfuncționali și posibilitatea de recidivă a comportamentelor infracționale; - Evaluarea impactului tipului de personalitate și predispozițiilor/accentuărilor psihopatologice în procesul infracțional; - Stabilirea dacă declarațiile copilului reprezintă descrierea unor fapte reale sau au fost inventate, influențate de anumite circumstanțe contextuale ori alte persoane; - Identificarea mobilului/motivației care a stat la baza săvârșirii infracțiunii; 	<p>discernământului necesită a fi fundamentată și argumentată prin cercetări interdisciplinare conexe - psihologie și psihiatrie. Mai mult ca atât, Tratatul de la Istanbul stipulează expres, că la examinarea părții vătămate cu vârsta minoră este obligatorie examinarea de către comisia medico-legală / psiatică / psihologică, pentru a reflecta toate aspectele discernământului.</p> <p>Deci, evaluarea discernământului trebuie să fie efectuată în comisii interdisciplinare, din care în nici un caz nu poate fi exclus psihiatrul.</p> <p>Categoric nu suntem de acord cu ideea, că "în cazul minorilor, examinarea medico-legală psihiatrică de multe ori trebuie evitată, deoarece poate constitui un abuz, odată ce aceștia se află în plin proces de maturizare intelectuală și socio-afectivă".</p> <p>Examinarea minorului în comun cu psihiatrul nu este un abuz, ci din contra, este o măsură de profilaxie în sensul depistării precoce a unor tulburări mentale și mai ales, de comportament, care debutează în primele faze ale copilăriei, în preadolescență și adolescență, care urmează a fi supuse corecției nu doar prin asistență psihologică, dar, eventual, prin metode terapeutice specifice doar psihiatriei.</p>
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> - Evaluarea influenței climatului familial asupra delincvenței juvenile; - Identificarea tipului de relație între cei implicați în infracțiune; - Identificarea relației Individ-Familie-Societate; - Evaluarea gradului de traumatizare psihică a copilului victimă a infracțiunilor sau abuzului de drepturi părintești. <p>27. Expertiză narcologică:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evaluarea severității tulburărilor mentale și/sau de comportament datorate substanțelor psihoactive; - Identificarea gradului de discernământ în perioada de remisiune; - Analiza impactului unei potențiale recidive asupra interacțiunilor sociale ulterioare. 	<p>Spre final venim cu o constatare unanim acceptată, că lipsa unei afecțiuni psihice evidente nu prezumă "de la sine înțeles" discernământul psihic păstrat. Situația este și mai complexă, dificilă chiar, în cazul de "discernământ diminuat" care își are expresia în art. 23¹ CP RM – responsabilitatea redusă.</p>
12.	<p>Centrul de Medicină Legală pe lângă Ministerul Sănătății al Republicii Moldova</p>	<p>Acest proiect la poziția VII "Domeniul medico-legal" au fost excluse (comasate) unele genuri de expertiză și în rubrica "Specialitatea de expertiză judiciară" a fost neîntemeiat inclus punctul "23.06 Expertiza medico-criminalistică a ADN". În acest context solicităm respectuos modificarea proiectului de nomenclator după cum urmează:</p> <p>1. În rubrica "Genul expertizei"</p> <ul style="list-style-type: none"> - poziția "22. Expertiza medico-legală" va fi exclusă și înlocuită cu "22. Expertiza medico-legală a cadavrelor și părților de cadavre umane"; - poziția "23. Expertiza medico-legală a obiectelor biologice de origine umană și a corpurilor delictive" va fi exclusă și înlocuită cu "23. Expertiza medico-legală a persoanelor"; - se adaugă poziția 24 în următoarea redacție "24. Expertiza medico-legală în baza documentelor medicale"; - se adaugă poziția 25 în următoarea redacție "25. Expertiza medico-legală a obiectelor biologice de origine umană și a corpurilor delictive"; <p>2. În rubrica "Specialitatea de expertiză judiciară" va fi ajustată numerotarea să corespundă "Genului expertizei":</p> <ul style="list-style-type: none"> - poziția "22.02 Expertiza persoanelor" va fi numerotată " 23.01. Expertiza persoanelor"; - poziția "22.03 Expertiza în baza documentelor, în limita competenței specialității de expertiză medico-legală a cadavrelor, persoanelor și obiectelor biologice de origine umană" va fi numerotată " 24.01. Expertiza în baza documentelor, în limita competenței specialității de expertiză medico-legală a cadavrelor, persoanelor și obiectelor biologice de origine umană"; 	<p>Se acceptă.</p>

	<ul style="list-style-type: none">- poziția "22.04 Expertiza calității asistenței medicale" va fi numerotată "24.02. Expertiza calității asistenței medicale";- poziția "23.01 Expertiza biologică" va fi numerotată "25.01. Expertiza biologică";- poziția "23.02 Expertiza toxicologică" va fi numerotată "25.02. Expertiza toxicologică";- poziția "23.03 Expertiza histologică" va fi numerotată "25.03. Expertiza histologică";- poziția "23.04 Expertiza medico-criminalistică" va fi numerotată "25.04. Expertiza medico-criminalistică";- poziția "23.05 Expertiza genetică" va fi numerotată " 25.05. Expertiza genetică"; <p>3. în rubrica "Specialitatea de expertiză judiciară" de exclus poziția "23.06 Expertiza medico-criminalistică a ADN", pentru evitarea unor inexactități științifice.</p> <p>În contextul celor relatate mai sus și pentru o claritate mai bună reținem atașat poziția VII "Domeniul medico-legal", conform anexei nr. 1.</p>	
--	--	--

MINISTRU

Vladimir CEBOTARI